

ACC. N:R M. 15722:1-10.

Landskap: *Skåne* ..... Upptecknare: *Ulla Malmström, Andersson*
Härad: *Vemmenhög* ..... Berättare: " " "
Socken: *Gvönby* ..... Berättarens yrke: *fröken*
Uppteckningsår: *1963* ..... Född år *1916* i *Gvönby*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

*Senap och senapoknäckva. s. 1-10.
(teckn. a sid. 10.)*

*N. N. spec. fol.
106*

5/4-63

Skriv endast på denna sida.

Brev.

ACC. N:R M. 15722

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Sändes på nr. 106
fägliska nr. 106

Litte beskrifning om jag
och om senapsodling i dessa
kapitel och några recept på
senap som skolas för odling.

Ulla Matmans

Örnby den.

Slår i dessa trakter odlades för i världen
senare den så kallade smet renapen.

Den hade vita blommor, då det mot
den vilda åkerrenapen har gula blommor
och den ej användes att äta.

Den odlas nu i främst slag på
andra fält ute på åkern och användes
till oljelin och oljefoder.

För i världen odlades var och en sin
egen renapen. Det gick ungefär så till.

Renapen odlades på en liten bit
på 1 mi. utgå gärne i ett hörn på deras
småbitar, så jord eller hädgårdstajjen
Renapen odlades på sären som andra
grönoraker hölls i ordning under sommar-
lopp. med lukning o häckning. Den
blomma sedan med vita blommor.

På detta vis gjordes o på vissa ställen.
Så sammanslagna blev den mögen den
skulle ej vara för mycket moget för de
fött fina ur. Den drogs då upp med rot
ledes på lakan eller ett annat stycke
nytt bors in på lojen eller i en långa
stick där ligga och på så sätt fylla fina
ur och man kunde grugga den lite med
händerna sedan byt Hjälpernas bost
och senare bläster ren från jord
och friskt och stick sedan ligga
på en solig plats för att torka
ytterligen och sedan kunde de tas
upp i små jäsor som framades på
kon plats o och för användning
~~under~~ sjörens behov.

Och här är ett stilt som brukades för
 Pö. omringning blev den då megen för att
 sködes. Den drags då upp med broten
 bands upp till omå kårer "botar"
 sätter upp till tak och när den då
 blev bot då bredde man ut den på
 ett golv och piskades med en hegga
 så att fina fjällor ut. Sedan till sist
 brukades senapsdjälkarna så att all senap
 kom från blomsten. Till sist bläste man
 fjänd så de blev rena från smörkorn.
 Då breddes senapsfjerna ut på ett bord
 och soligt ställe för att torka. Och på
 sistern fjändades fjerna på vind eller
 annan torr plats och var färdigt
 att andrönda

Den svarta öken ser sig som om den
är lite föräddad vis numera på
ganska många kornskörd åker.

Blomma med mycket gula blommor.
Får visa och mogna. Sedan kugges
den med sjöbinder och får ligga
på åker. Ligger den så som att kornet
vill komma ut med ståndfärd.
Den andras visom oljesät till
oljafoder m. m.

Stäm som kommer kennes jag ej till
utan den smides nog endast för
sidan krentitet som gick ett för gånge.
Man kan än i denna dag en senapsknicka
Den är kallede (peversknicka) eller smides
eller krossades senapsen med ett järn
i ett lerfat.

Senapsknickens är gjord av en städig
träklors längd 18 cm. bred 14 cm
höjd 9 cm. I denna träklors är ett hål
på mitten och på öfen en kant på $\frac{1}{2}$ -1 cm
kant runt omkring. På finns en stål
som är varmt stund med ett lite legens
långt handtag ett av en träbit
Denna kides då runt om i hålet där
senapsen läg och på så vill krossades
med senapsen färdig.

Denna senapsknecka sättes men på
brödet och hålls den fast med vänster
hand och så kudds men stöten i
den högra handen och kördas runt så
att senapsen blir pörsad eller smeten på
detta vis. Senapsknecken behövs ej
klämmas fast vid brödet utan den
tas snabbt undan.

Så finns ju även många och kanske
de flesta som malar senaps med
ett stort järnpölar som glidde runt
i ett stort fat för i mitten i kerfat.
Så har man de smellan knäna och
sätta raggas eller ränges runt.

När man smälte senapen lade man
fört ett par tsk senap i kålet eller
i fatet och en halv tsk sesamolja
och ca 1-3 tsk. rörmt ostsmör

Sedem kunde man detta till
marsan blev till en tjus och legem
smet. Togs då upp i en kopp eller
glas rörde lite socker i efter smek
och var så färdig att användas.

Senapen serverades till fisk och alltid
på julastan till luffröken.

Är hade de i gamla tider en rätt
gamla enkel kött utblötet fisk och
potatis garna då med denna hemma
smälta senap till.

Senepen serverades gärna såsom
den är man sätter den på bredt
i rött glas och var och en var de
taca i sin portion sås efter smek.
eller så smek sättes men såsen
med senep när såsen köket.

Recept på skänk senep:

2 tsk senep. $\frac{1}{2}$ tsk vete mjöl 2-3 tsk sura smör
och socker efter smek.

Recept på senep av Estmans senepsreker
1 del senep. 2 deler socker. 2 deler vete mjöl
och så blandas detta med ättika efter
smek när till den blir jämn & fin
för då i socker är redan färdig.

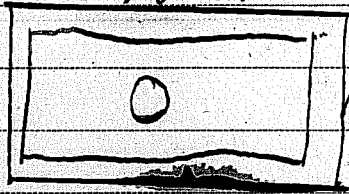
En recept på smör.

Smörren smelas i mjölk sedan
i rörs - retemjöl socker o salt och mera
mjölk sedan kokas detta tills det blir
en lagom smet. Denne smörren hållas
sig i en 14 dagar och är smildare
i smaken.

S.

Ledd från orangerian.

18 cm

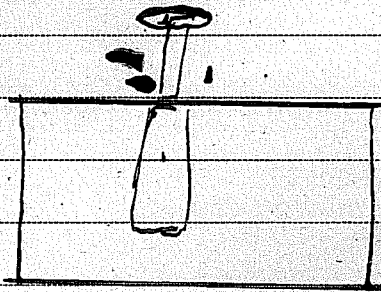

14 cm

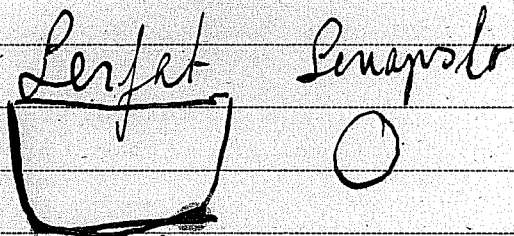

Stjett 9 cm

Stjett 9 cm

Ledd från sidan.

Lerfat

Renapsel

g. Min farfar som var vagnmakare har gjort många renapsel och jag har en krus.

S. 5

Redskapet.

Någon sort kvarnar känner jag ej till utan den maldes nog endast för sådan kvantitet som gick åt för gången. Man har än i denna dag en senapsknäcka. Den så kallade (peverknäcka) eller maldes eller krossades senapen med ett järnlo i ett lerfat.

Senapsknäckan är gjord av en stadig träkloss längd 18 cm. bredd 14 cm höjd 9 cm. I denna träkloss är ett hål på mitten och på ytan en kant på $\frac{1}{2}$ - 1 cm kant runt omkring. Så finns en stöt som är svarvad rund med ett lite lagom långt handtag allt av en träbit. Denma kördes då runt om i hålet där senapen låg och på så sätt krossades senapen färdig.

s. 6

Denma senapsknäcka satte man på bordet och höll den fast med vänster hand och så hade man stöten i den högra handen och kördes runt så att senapen blev krossad eller malen på detta vis. Senapsknäckan behövs ej klämmas fast vid bordet utan den står stadigt ändå.

V.g. vänd!

s. 6 Så finns ju även många och kanske de flesta som mala senap med lo ett stort järnkula som glider runt i ett stort fat förr i tiden i lerfat. Så har man de emellan knäna och sakta vaggas eller vränges runt.

s. 7 När man malde senapen lade man först ett par tsk senap i hålet eller i fatet så en halv tsk vetemjöl och så 1-3 tsk. vermt vatten. Sedan krossade man detta tills massan blev till en ljus och lagom smet. Togs då upp i en kopp eller glas rörde lite socker i efter smak och var så färdig att användas.

Medd.: Fröken Ulla Malmström, Anderslöv.
f. 1916 i Grönby sn.

LUF
Acc. nr. M. 15722:1-10

Exc. 29/5-63/TR.
coll/LL